

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 13. aprila 1859.

Kaj posebno manjka našim drevesnicam ali tako imenovanim vertnim šolam?

Dan današnji se je močno povzdignila reja sadnih drevés. Vsak priden gospodar, naj je kmet ali gospod, če ima le količkaj za drevje pripravnega prostora, ga zasaja s sadnimi drevési. Tako je pri nas, tako je drugod.

Ni tedaj čuda, da je že težko cepljencov dobiti, ker vse sega po njih.

Tega se je, kakor mnogo drugih gospodarjev, prepričala tudi kranjska družba, ktera je začela letos svoj vert na Poljanah v Ljubljani popolnoma predelovati in je pisala po 100 različnih sort najzlahnejših pritličnih hrušk in jablan nadeset krajev, preden jih je kakih 60 dobila iz Dunaja, pa še teh ne že tako močnih kakoršnih je želela. Iz vseh družih krajev Štajarskega in Koroškega je dobila odgovor, da so jim drevesca pošle, al ker so pokupljene bile, ali pa so jim zadnje dve leti ali suše ali pa mraza konec vzele.

Zakaj pa niste drevés iskali domá po Kranjskem; saj imate vendar pridnih sadjorejcev in celó takih, ki so medaljo prejeli? — utegne kdo reči.

Kmetijska družba bi se bila gotovo najraje obrnila do domačih gospodarjev, — pa kaj, ker vé, da jih je le malo, kateri se pečajo s prodajo sadnih drevés; tisti pa, ki se s tem pečajo, nimajo zlasti v hruškah in pritlikovcih tistih žlahnih sort, ktere želi kmetijska družba v svoj vert zasaditi, da bi od njih kadaj cepiče pa tudi cepljene drevesa po deželi dajala.

Večji del naših sadjorejcev pa, ki se s prodajo sadnih dreves pečajo, ne vejo, kaj imajo — in to je tista velika napaka, ktera tare naše drevesnice ali „vertne šole“. Nekteri od svojega mladega drevja malo več vejo, kakor da imajo „dobre hruške ali pa jablane“; malokdo vé povedati sorto, da bi se človek mogel zanesti, da bi res to dobil, česar želi.

Na tem je pa sila veliko ležeče. Če bi, postavimo, kdo v svoj vert rad imel pisanega kalvilarja, pa se mu pošlje pisani kosmač, ali namesto virguleške karvojnica itd., ne bo mačka v žaklji kupoval, ampak vediti hoče, kaj bo dobil, ker družega neče.

Naše drevesnice so v tej zadevi še take kakor so bile pred 300 leti. In to je njih največja napaka; to jim je overa, da se iz njih ne kupuje toliko dreves, kolikor bi se jih kupovalo in celó v druge dežele pošiljalo. Prodajajo se iz takih drevesnic drevesa le takim gospodarjem, katerim ni nič mar za sorto, ampak so zadovoljni, da dobijo le jabelka ali pa hruške.

Takih gospodarjev je pa dan današnji že malo in jih bo od leta do leta manj.

Toliko bolj pa je obžalovati to, da so naše drevesnice v tem tako zanemarjene, ker so v Ljubljani napravljene sadne razstave pokazale, da imamo na Kranjskem, kar jabelka vtiče, večidel vse žlahne sorte; v hruškah smo bolj zapušeni.

Če se drevesnice imenujejo vertne šole, že samo to ime kaže, da ni dosti, da se drevesa le po redu posadijo v sadišče, kakor sedijo otroci v šolskih klopéh, temuč treba je tudi, da se vsacemu divjaku svoje ime dá po cepiču, s katerim je bil požlahnjen, kakor v šoli vsak otrok svoje ime ima, da ga učnik po njem kliče, in da ne pošlje Anžeta h gospod fajmoštru, če oni hočejo z Blažetom govoriti.

In kako lahko bi bilo vertne šole tako vrediti! Le dve reči ste potrebne: prva je, da sadjorejec nikoli ne vzame cepiča, če natanko ne vé imena sadne sorte, — druga pa je ta, da cepljence vversti v vertni šoli tako, da versti ene sorte svojo številko (numero) dá na plehasti plošici ali na količu, na ktere se s svinčnikom (plajštiftom) debela številka zapiše, — in te številke se zapišejo potem v zapisnik (register) in k številki se pripiše ime sadne sorte.

Te dve reči ste našim drevesnicam najpotrebniše; se vé da si sadjorejec v zapisniku tudi zapomni čas cepljenja itd.

Naj bi naši sadjorejci to reč prevdarili in koj začeli svoje drevesnice tako predelovati, kakor jih terjajo potrebe sedanjega časa!

Če morebiti kdo misli, da smo tukaj kaj preveč rekli, nam je prav ljubo, ako se oglasi, da to reč dobro dodelamo.

Gospodarske skušnje.

(Kako usahnjene drevesca zopet oživiti). Drevesca, ktere so že več dni izkopane bile in so se na koreninah in lubji posušile, se dajo zopet oživiti, ako se v dobri zemlji dosti dolga in globoka jama skoplje; v to jamo se položi usahnjeno drevó, 6 pavcov na debelo, se z dobro zemljo zasuje in v nji ene dni ležati pusti. — Zemlja pa se mora, posebno v suši, večkrat z vodo poškropiti.

(Peso, belo in rudečo, med turšico saditi). Gospod Zajc iz Monakovega naznanuje skušnjo, ki jo je pretečeno leto sam napravil s peso med turšico sajeno, in pravi, da se mu je kaj dobro obnesla. Posebno dobro se splačuje to v bolj goratih krajih. Pésa je bila debela, in turšice se je veliko veliko pridelalo. Pesa se menda zato tako zredi, ker ji turšica senco dela.

(Koliko gojzdna stelja za gnoj zaleže). O tem piše gospod Fischbach, virtemberžki okrajni gojzdnar, to le: Gojzdna stelja za gnoj res malo zaleže, ker 100 fantov šilovja ali hojevja le toliko zdá, kakor 58 funtov slame ozimnega žita. Ker pa 100 funtov listja le 45 funtov suhe za nastel pripravne stelje dá, tedaj nadomestuje 14½ funtov slame ozimnega žita 100 funtov listja. Tudi prizadene gojzdno steljo nabirati skoraj več, kakor je njena gnojna moč vredna, in sicer dvakrat več, ne glede na to, da to gojzdu veliko škodo prizadene, če se v gojzdu čisto vse listje pobere.

(Vino menj pusto in stanovitneje napraviti). Na Gerškem devajo še dan današnji v vino nekoliko žganega mavca (gipsa), s katerim ga popravijo, da je boljše in stanovitniše. Tudi drugod so poskusili to pri kalnem